
Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2021:5

Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas den från 2020 års kyrkomöte bordlagda motionen 2020:20. Motionären föreslår att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att se över de rådande bestämmelserna om prästlönetillgångarna.

Utskottets bedömning är att frågan är komplicerad. Det är emellertid utskottets uppfattning att de regleringar och den handläggning av prästlönetillgångarna som nu finns fungerar tillfredsställande. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet avslag på motion 2020:20.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:20.

Motionens förslag

Motion 2020:20 av Lennart Persson, Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över nu rådande bestämmelser för prästlönetillgångarna.

Bakgrund

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan

I lagens 9 § finns bestämmelser om den kyrkliga egendomen. I denna paragraf sägs följande.

Prästlönefastigheter och prästlönefonder (prästlönetillgångar) har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Endast avkastningen får användas för ändamålet.

Prästlönetillgångarna skall förvaltas av Svenska kyrkan såsom självständiga förmögenheter. Regeringen får besluta om tillsyn av förvaltningen.

Förmögenheten skall vara placerad på ett godtagbart sätt.

Kyrkoordningen

Kyrkoordningens 46 kap. behandlar frågor om prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom. Där sägs i 1 § att prästlönetillgångarna har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. I 2 § regleras att stiftens ska förvalta prästlönetillgångarna, men att församlingarna – eller, i

förekommande fall, pastoraten – har andelar i avkastningen av prästlönetillgångarna. I 3 § sägs att förvaltningen ska ske så effektivt som möjligt. Tillgångarna ska förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Bestämmelser om fördelningen av den nettovinst som uppkommer i förvaltningen finns i 4–5 §§. De återges här i sin helhet.

4 § Utgifterna för stiftets förvaltning av prästlönetillgångarna ska betalas med inkomsterna från denna förvaltning.

Nettovinsten på förvaltningen av prästlönefastigheterna utgörs av vad som återstår av vinsten från den samlade förvaltningen av denna egendom efter det att stiftet har avsatt de medel som behövs för förvaltningen av egendomen. Nettovinsten av prästlönefondens förvaltning utgörs av avkastningen under räkenskapsåret minskad med det belopp som enligt 11 § har avsatts för att säkra fondkapitalet mot inflationen. (SvKB 2016:1)

5 § Den nettovinst som uppkommer vid förvaltningen av prästlönetillgångarna och som tillkommer församlingarna ska stiftet fördela på dessa i förhållande till deras andelar i prästlönetillgångarna.

Stiftet får dock av vinsten behålla de medel som behövs för förvaltningen.

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp. (SvKB 2016:1)

Ytterligare en värdesäkring av prästlönetillgångarna görs genom att reavinster som uppstår i samband med försäljning av prästlönefastigheter tillförs prästlönefondens grundkapital.

10 § Om en prästlönefastighet säljs eller exproprieras, om en naturtillgång upplåts eller något annat liknande görs i fråga om fastigheten, ska ersättningen för detta tillföras stiftets prästlönefond.

11 § Varje år ska ett belopp motsvarande prästlönefondens värdeminskning på grund av inflationen avsättas från fondens avkastning till kapitalet.

Det kan, i anslutning till ovan nämnda bestämmelser, nämnas att kyrkostyrelsen årligen sammanställer en rapport över sin tillsyn, Av den av kyrkostyrelsens arbetsutskott i september 2021 fastställda rapporten *Samråd och tillsyn prästlönetillgångar 2020* framgår det att omfattningen av värdesäkringarna via dessa reavinster under det gångna året har överstigit inflationen.

Kyrkomötets tidigare behandling av frågan

Frågor rörande prästlönetillgångarna har, utifrån flera olika aspekter, behandlats vid en rad kyrkomöten. Det som refereras här nedan avser tillfällen när frågan har tagits upp från utgångspunkter som ligger nära det som den föreliggande motionen avser.

Kyrkomötet 2010

Till kyrkomötet 2010 inkom två motioner (2010:2 och 2010:67) som båda avsåg frågor kring placering och förvaltning av prästlönetillgångarna. Dessa motioner behandlades av ekonomi- och egendomsutskottet i betänkandet *Kyrkans tillgångar och reglering av prästlönetillgångarna* (EE 2010:1).

I motion 2010:2 föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till regeländringar när det gällde placering av kyrkans tillgångar. Utskottet sade sig dela motionärens uppfattning att det var viktigt att det fanns en riskspridning i förvaltningen av tillgångarna. Dock fann inte utskottet att regelverket ledde till sådana problem att det skulle vara motiverat att vidta särskilda åtgärder. Av den anledningen föreslog utskottet avslag på motionens förslag.

I motion 2010:67 föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att hos regeringen begära att Svenska kyrkans förvaltning av prästlönefonderna skulle ha samma regelverk som andra aktörer på marknaden. Utskottet instämde i motionärens uppfattning att det skulle vara angeläget med klarhet i prästlönetillgångarnas skattesituation. När det gällde frågan om prästlönetillgångarnas regelverk, ansåg utskottet dock att den stiftseliknande karaktären var logisk mot bakgrund av prästlönetillgångarnas tillkomst och syfte. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås.

Beträffande båda motionerna beslutade kyrkomötet i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkomötet 2014

Vid kyrkomötet 2014 behandlade ekonomi- och egendomsutskottet i sitt betänkande Fördelning av vinsten från prästlönetillgångarna (EE 2014:2) två motioner (2014:8 och 2014:33).

I motion 2014:8 föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som skulle göra det möjligt för stiftens att fördela vinsten från prästlönetillgångarna ”på ett rättvisare sätt”. Beträffande denna motion konstaterade utskottet att den utdelning som stiftens varje år gör till församlingar och pastorat beräknas efter lagskyddade andelstal som varje församling har. Dessa andelstal, sade utskottet, kan endast ändras av Kammarkollegiet efter särskild prövning. Mot denna bakgrund föreslog utskottet att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I motion 2014:33 föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att se över regelverket för utjämningsystemet ”för att optimera avkastningen från prästlönetillgångarna”. Här sade sig utskottet ha fått kunskap om att kyrkostyrelsen hade tillsatt en utredning i vars uppgift ingick att göra en översyn av Svenska kyrkans utjämningsystem. I utredningen hade också inkluderats den särskilda utjämningsavgiften ”som utgör den del av utdelningen från prästlönetillgångarna som tillfaller utjämningsystemet”. Mot bakgrund av detta menade utskottet att det skulle vara olämpligt att ge kyrkostyrelsen ett särskilt utredningsuppdrag. Av den anledningen föreslog utskottet avslag på motionens förslag.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med detta förslag.

Kyrkomötet 2015

Vid 2015 års kyrkomöte behandlade ekonomi- och egendomsutskottet i sitt betänkande Ökad återföring av ekonomiska resurser till församlingarna via prästlönetillgångarna (EE 2015:2) en motion (2015:74) där motionären föreslog att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå en ändring i kyrkoordningen avseende den procentuella fördelningen av prästlönetillgångarna så att en större andel skulle återföras till berörda församlingar och pastorat.

I sina överväganden sade sig utskottet konstatera att församlingarnas fastställda andelar i avkastningen från prästlönetillgångarna kraftigt varierade. Som ett exempel nämndes att det i Stockholms stift fanns församlingar som saknade andelar i avkastningen. Samtidigt, sade utskottet, var det församlingarna i Stockholms stift som i hög

utsträckning bidrog till utjämningsystemet via en omfördelning av kyrkoavgiften. Ett bifall till motionärens förslag skulle, menade utskottet, således riskera leda till att den ekonomiska solidariteten mellan enheterna inom Svenska kyrkan minskade. Utskottet hänvisade också till förslagen i utredningen (SKU 2015:1) *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*. Av dessa skäl föreslog utskottet avslag på den framlagda motionen.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:20.

Utskottet finner att det är en komplicerad fråga som tas upp i den föreliggande motionen. Utskottet inser att det kan finnas olika meningar i enskilda frågor, eftersom det till komplexiteten också hör att det som är bäst för kyrkan i stort, på det lokala planet inte alltid kommer att uppfattas som det bästa beslutet. Det är emellertid utskottets uppfattning att förvaltningen av prästlönetillgångarna fungerar bra med den reglering och med den handläggning som finns idag och att revisorerna har den insyn som är nödvändig.

Därutöver vill utskottet erinra om det som sades i ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2015:2 om riskerna för att den ekonomiska solidariteten mellan enheterna i Svenska kyrkan skulle kunna minska. Så som systemet nu är utformat, bygger det på ett historiskt förankrat delägarskap och eventuella förändringar måste göras med stor försiktighet. Därutöver menar utskottet att det kan uppstå svårigheter om det ska ske förändringar i en verksamhet som är lagreglerad.

Utskottet föreslår mot bakgrund av detta att motionen ska avslås.

Digitalt sammanträde den 6 oktober 2021

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Michael Kjörling, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Veine Backenius, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Magnus Ek, David Lång, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Leif Nordlander och Bengt Bivall.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Berith Pagels, Mats Nilsson, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, Björn Falkeblad, Bertil Olsson och Terence Hongslo.

Biskoparna Åke Bonnier och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.